

СЕЛЕНА РАКОЧЕВИЋ

(БЕОГРАД, 26. ОКТОБАР 1971 – БЕОГРАД, 18. МАЈ 2022)

С тугом смо примили вест да је 18. маја 2022. године услед кратке и окрутне болести преминула др Селена Ракочевић, ванредни професор Етнокореологије на Факултету музичке уметности (ФМУ) у Београду. Губитак студиозног етномузиколога и етнокореолога ражалостила је широку научну заједницу, студенте и извођаче традиционалне музике и плеса у оквиру и ван граница Србије.

Селена Ракочевић (рођ. Литвиновић) рођена је 26. октобра 1971. године у Београду. Одрасла је у Панчеву, где је похађала основну и средњу Музичку школу „Јован Бандур”, а паралелно с тим стицала је основно и средњошколско образовање у Гимназији „Урош Предић”. Свестраност и радозналост неговала је кроз опште образовање, свирање клавира, учење страних језика, певање поп и џез музике, као и кроз истраживање традиционалне музике и плеса. Већ тада, током раног образовања, показивала је упорност, истрајност и знатижељу, те је, у складу са тим, марљиво радила на својим талентима.

Почетак студија Селене Ракочевић одредио је да фокус њеног дугогодишњег академског и професионалног живота буду етномузикологија и етнокореологија. Своје стручно усмерење градила је студирањем ових двеју научних дисциплина на свим нивоима студија на ФМУ у Београду од 1991. до 2009. године. Њено целокупно школовање и професионално усавршавање обележило је истраживање музичке и плесне традиције на простору Баната. Резултате свог богатог теренског рада заокружила је дипломским радом који је посвећен музичким карактеристикама у селима око Панчева 1995. године. Након тога је проширила ареал својих истраживања на целокупну вокалну традицију Доњег Баната, чије резултате је предочила у форми магистарске тезе 2001. године. Докторске студије је потом завршила 2009. године, одбранивши дисертацију под називом „Традиционална игра и музика за игру Срба у Банату у светлу узајамних утицаја” у оквиру које се посветила компаративном сагледавању садејства музичких и кинетичких, односно плесних традиција Срба у Банату.

Селена Ракочевић, посвећени педагог и истраживач, своје професије развијала је паралелно са студирањем. Најпре је радила као наставник у Музичкој школи „Јован Бандур” у Панчеву, а затим је била ангажована у настави на Факултету музичке уметности у Београду: као асистент (1998–2010), потом доцент (2010–2016), те као ванредни професор за ужу научну област Етнокореологија (2016–2022). Своју каријеру градила је и као професор на студијском програму Етномузикологије на Академији уметности

у Новом Саду од 2010. године и као гостујући предавач на другим образовним институцијама у Републици Србији. Преношењу знања и презентовању српске етнокорееолошке школе, како ју је она именовала, последњих се година знатно посветила и у међународним оквирима. Као предавач била је ангажована у четири међународне високообразовне институције: Музички конзерваторијум у Вигу (Шпанија, 2018), Светска академија музике и плеса при Универзитету у Лимерику (Ирска, 2018. и 2020. године), Музички конзерваторијум у Џе Ђјангу (Кина, 2019) и међународни мастерски програм „Кореомундус” (онлајн предавања у оквиру интезивног курса посвећеног нематеријалном културном наслеђу, 2021. године). Сви набројани департмани, универзитети и земље говоре о распрострањености њеног дељења знања о истраживању музике и плеса, писању радова, плесању, лабанотацији, али и суочавању с изазовима које живот доноси. Знање о теренском раду непосредно је преносила тако што је увек настојала да поведе студенте на своја теренска истраживања и покаже им методологију вођења интервјуа, као и процесе стварања доброг видео-снимка или прегледног архивског картона. Њена привреженост педагошком позиву заснивала се на искреној посвећености студентима и она представља спону свих образовних институција у којима је Селена Ракочевић била ангажована.

Број публикација Селене Ракочевић говори о њеном плодносном истраживању традиционалне музике и плеса. Сегменте импозантне грађе коју је прикупила приказивала је на бројним научним скуповима, а затим и објављивала у различитим формама. Објавила је четири CD и DVD издања посвећених вокалним, инструменталним и плесним формама на простору Баната (у Србији и Румунији). Објавила је шест књига: *Вокална традиција банајских Срба околине Панчева* (1999), *Вокална традиција Срба у Доњем Банату* (2002), *Игре њлесних сируктура* (2011), *Традиционални њлесови Срба у Банату* (2012), *Фесџивал као сиратџија дијалога* (2014), *Плес, њље исџираживања и њнџеркулџуралне њерсџекџиве усџриџних обџаја у селу Свинџа* (енгл. *Dance, Field Research, and Intercultural Perspectives: The Easter customs in the village of Svinița*) (2015) и била уредник издања *Традиционални њлес у Србији 2020. XII Фесџивал злаџних ансамбала Србије и Свеџски дан срџског кола* (2020).

Најобимнији сегмент њеног научно-академског стваралаштва представљају објављене научне студије. Приказала је дијахронију развоја истраживања плеса у Србији афирмишући значај својих претходника тако што се посвећено бавила њиховом заоставштином. Са упориштем у раду Тихомира Ђорђевића, Данице и Љубице Јанковић, Милице Илијин, Оливере Младеновић, Слободана Зечевића и њене професорке Оливере Васић, Селена Ракочевић развијала је српску етнокорееологију пратећи светске токове развџка ове научне дисциплине. Промџшљаа је о различитим кључним концептима етнокорееологије у Србији попут концепта плеса, ритуала, плесних прилика, традиционалности итд. Истџцала је значај садејства музџких и кџнетџких структура, стога и успоставила

методе њиховог анализирања и разумевања. Сагледавала је и методологију истраживања плеса у односу на сопствени етнографски рад и предлагала технике документовања емпиријског знања.

Значајан сегмент делатности Селене Ракочевић представљао је врло активан рад у оквиру више националних и међународних организација, удружења и фестивала. Била је члан управног одбора *Центра за истраживање и очување традиционалних ишара Србије (ЦИОТИС)* и члан *Удружења фолклориста Србије*, у чијим је публикацијама објављивала до последњих дана свог живота. Њено ангажовање било је подједнако и у иностранству, будући да је била члан међународних организација за традиционалну музику и кинетографију (енгл. *International Council for Traditional Music – ICTM* и *International Council for Kinetography Laban – ICKL*). Њен ентузијазам посебно је био видљив у делатностима *ICTM*-а у два студијских групама: Студијска група за музику и плес Југоисточне Европе и Студијска група за етнокореологију, у оквиру којих је започела многе пројекте, била члан програмских комитета и редовно учествовала на конференцијама. Као председник програмског комитета Студијске групе за етнокореологију *ICTM*-а организовала је с подршком ФМУ-а из Београда и први скуп ове групе који се одржао путем интернета 2020. године. Такође треба истаћи да је заједно с колегама из Музиколошког института САНУ основала Национални комитет *ICTM*-а за Србију у којем је вршила функцију потпредседника.

Своју страст према извођењу традиционалне музике и плеса неговала је кроз активности на фестивалима. Основала је *Фестивал традиционалне музике ETHNO.COM* у Панчеву 2003. године и дужи низ година била је уметнички директор овог фестивала. Жирирала је на различитим смотрима у дијаспори и региону пратећи живот традиционалног плеса на сцени. Њено истрајно бављење стратегијама одрживости српског плесног наслеђа допринело је упису елемента *Коло – традиционална народна ишара* на Унескову Репрезентативну листу нематеријалног културног наслеђа (НКН) човечанства (2017) и упису *Малої кола* у Национални регистар НКН Републике Србије (2021). Промоцији *Кола* као елемента НКН допринела је и организацијом манифестације *Свети-ски дан српскої кола*, као и реализацијама различитих радионица и плесних догађаја посвећених српском плесном наслеђу у сарадњи са фолклорним ансамблом „Вила” из Новог Сада.

Красиле су је колегијалност и отвореност за сарадњу којој је увек приступала конструктивно са иновативним идејама, али и са спремношћу да саслуша и учи у свакој прилици. Иако сам као етнокореолог, уз срдчану препоруку Селене Ракочевић, ангажована у Музиколошком институту САНУ пре свега пар месеци, искористићу ову прилику да јој се у име ове институције захвалим на свесрдној сарадњи коју је реализовала са сарадницима Института током претходних деценија. Разноврсна сарадња укључивала је њено учешће на научним

скуповима које је Институт организовао, публикавање студија у институтским издањима, заједничка теренска истраживања и различите стратегије примене научног знања у култури. Посебно се залагала да етнокореологија као научна дисциплина поново заживи у оквирима САНУ, стога је заједно с колегама из Музиколошког института организовала округли сто посвећен пионирима српске етнокореологије, Љубици Јанковић (која је била академик) и Даници Јанковић, 2014. године. Међусобно поштовање било је исказано и учешћем на научном скупу *Обликовање садашњоси и будућношћу – музиколоија, етномузиколоија и савременоси* у улози једног од уводних предавача (2020). Тада је указала на перспективе етномузикологије и етнокореологије и поново дала упуте младим истраживачима о потенцијалним начинима деловања. Целокупним ангажовањем је допринела да етнокореологија као научна дисциплина буде присутна у Музиколошком институту САНУ у периоду када Институт није имао запосленог етнокореолога, а непосредно пре свог одласка се постарала да се тај континуитет одржава.

Деловање Селене Ракочевећ оставило је непроцењив допринос друштвено-хуманистичкој научној области. Њени радови и мисли су окосница савремене етнокореолошке научне парадигме у Србији. Њен ентузијазам и ведрина су у сећањима свих њених колега. Њено знање и речи охрабрења су у перу и покрету свих њених студената. Њена брижност и снага су у срцима њене породице и пријатеља. На нама, привилегованима да нас њен осмех, реч и срце обгрле, остаје да указујемо на значај свега онога што је била и што сада јесте.

Кайшарина Николић